

MATI KOPPEL – 60

Ümmarguse verstepostini jõudis jaanuaris Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liige (1990. a-st), endine Eesti Taimekasvatuse Instituudi pikaegne direktor, filosoofiadoktor Mati Koppel. Sündinud on ta 25. jaanuaril 1960 Tartu linnas. Isa ja ema töötasid kolhoosis. Seega elades Tartu rajoonis Jõusa külas ei olnud maatöö talle võõras. Ta õppis Lääte Keskkoolis, mille lõpetas 1978. a ja siirdus koheselt õppima Tartu Riiklikku Ülikooli bioloogia-geograafia teaduskonda bioloogia erialale, mille lõpetas 1984. aastal bioloogibotaanikuna. Peale ülikooli lõpetamist asus ta tööle Jõgeva Sordiaretusjaama nooremteadurina kuni 1993. aastani, kus ta hakkas tegelema kartuli resistentsusaregusega. Töötades kõrvuti staažika fütopatoloogi Jaan Sarvega, valmis tal ka tema juhendamisel 1992. aastal doktoritöö "Kartulisortide märgmädanikukindlus hinnatuna erinevate nakatumismetoditega". Peale doktoritöö kaitsmist määrati ta 1993. a vanemteaduriks ja alates 1995. a resistentsuse ja biokeemia laboratooriumi juhatajaks, kellena töötas kuni 1999. a-ni. Alates 22.03.1999 kuni 19.04.2019 töötas Mati Koppel Jõgeva Sordiaretuse Instituudi direktorina, mis 2013. aastast nimetati ümber Eesti Taimekasvatuse Instituudiks (ETKI) kui toimus ühinemine Eesti Maaviljeluse Instituudiga. 20 aastat ETKI-t juhtida ei olnud mitte alati kerge, aga ta sai sellega suurepäraselt hakkama. Tegeleda tuli teadustöö rahastamise, taristu kaasajastamise, teadlasjärelkasvu ja väga paljude teiste küsimustega, mis alati ei olnudki tema ülesannete hulka kuuluvad. Samal ajal tegeles aga aktiivselt ise teadustööga. Südamelähedaseks on talle jäänud mitmete põllukultuuride haiguskindluse uurimine. Erilist rõhku pani ta tihedatele sidemetele Eesti põllumeestega. Aastaid on kestnud koostöö paljude põllumeestega, kes on tunnustavalt öelnud, et M. Koppel näeb pikemat perspektiivi, mitte kõik ei suuda selliselt mõelda. Samuti on neile meeldinud, et kõik probleemid on tema eestvedamisel alati üles tõstatatud, üritatud leida võimalusi nende uurimiseks ja katsete tegemiseks. Lisaks koostööle põllumeestega on tal olnud arvukaid koostöösidemed ülikoolide ja välisriikide uurimisasutustega. Nagu ta ise on öelnud, et kõrgetasemeline teadustöö on eelduseks sellele, et suudaksime anda põllumeestele tasemel

nõuandeid ja soovitusi. Juba enne direktoriks saamist osales ta põhjamaade sordiaretuse alastel doktorantide kursustel. Esimesel korral õpilasena, hiljem mitmeid aastaid õpetajana. Ta on stažeerinud ka Üleliidulise Taimekaitse Instituudis ja Svalöf ABs (Rootsi). Osalenud mitmete kodumaiste ja välismaiste seminaride ja konverentside orgkomiteedes. M. Koppel on juhtinud või olnud osaleja 19 teadusprojekti. Olnud mitme magistri- ja doktoritöö juhendaja või kaasjuhendaja. Ka on olnud ta kaasautoriks üheksale sordile (4 kartuli- ja 3 suvinisusorti). Ta on avaldanud 162 teaduslikku ja populaarteaduslikku artiklit, mida on tsiteeritud 372 korda.

Ta on kuulunud ja on seda ka praegu väga mitmetes teadus- ja administratiivorganisatsioonides. Oma eduka töö eest on M. Koppelit autasustatud Valgetähe IV klassi teenetemärgi, Põllumajandusministeeriumi sinise teenetemärgi ja Jõgevamaa hõberistiga.

Direktori- ja teadustöö kõrval on tal jätkunud püsivust kaasa lüüa kõikvõimalikel spordiüritustel. Osalemisi on olnud nii palju, et seda ei mahutaks see kirjatükk ära. Küll on need olnud kodumaised jooksuüritused ja suusamaratonid kui ka piiritagused suusamaratonid Poolast kuni Ameerikani, kaasategijaks ikka abikaasa Reine. Nagu Mati isegi on öelnud, et talle meeldivad eriti maastikul kulgevad 10–15 km jooksud ja talvised suusamaratonid. Võistlustel osalemise motoks on ta võtnud oma hea sõbra Karl Oissari sõnad: "*Olla finišis parema enesetunde ja positiivsemate emotsioonidega kui stardis*". M. Koppel on ka fanaatiline "reisil", kes töötab põhjalikult enne reisi läbi kogu marsruudi, et saada sellest tõelist naudingut ja ikka koos abikaasaga.

Mati on olnud väga hea isa oma viiele lapsele ja vanaisa kahele lapselapsele.

Jäägu lõpetuseks ETKI asedirektori Pille Ardeli iseloomustus tema kohta: "*Mati Koppel on alati koostööks aldis nii teadurite kui põllumeestega ja ta ei põlga ära ühtegi koostööettepanekut. Pigem jääb asi meie oma aja ja töötajate vähesuse taha. M. Koppel tahab alati ise kaasa lüüa igas praktilises töös ja olla kõigega kursis, samas annab ta võimaluse meil oma töös iseseisvalt teha ja olla selle juures loominguline*".

Praegu töötab M. Koppel Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituudis taimetervise õppetooli vanemteadurina. Jätkugu juubilaril veel kauaks energiat teaduspõllul tegutsemiseks ja kordaminekuid kõigis ettevõtmistes.

Aide Tsahkna